

A TE MANU ME TONA TAKUTA I ROTO O TUHOE.

(*W. W. Bird, M.A.*)

IA Hanuere ka hori ake nei ka haere maua ko Takuta Hercus o Te Otago University me taku tamaiti hoki i reira e akona ana mo te mahi rongoa, i roto i nga rohe o Tuhoe. Tera pea aku hoa Maori e tango nei i to pepa e hiahia kia mohio mai ratou ki nga korero o taku haeretanga, na reira ka tukua atu nei e ahau nga korero o taua haeretanga.

Ko te putake o ta matou haere he titiro i te ahuatanga o te ora tinana o Te Maori i te kainga. Na runga i tera mahara, ka kohiritia ake ko nga wahi e tawhiti rawa atu ana i te pakehatanga hei haeretanga ake ma matou. No Hanuere 9 o nga ra ka huihui matou ki Te Whaiti. Kua tae atu a Dr. Hercus ki reira hi tarauta (trout) ai i roto o Whirinaki, tetahi o nga tino awa pai mo tena mahi. Kua timata ake hoki te haere a Te Takuta nei ki nga kaainga ki te tirotiro i nga Maori mo o ratou mate, e pangia nuitia ana hoki ratou e te mate i taua wa. He nui hoki taku manaakitia e aku hoa Maori i mohio ki ahau i te wa e haere ana ahau i roto i nga kura Maori. Ko Dr. Hercus he tangata tino matau ki te mate tenga, mate puku i te kaki ("goitre"), a he nui nga mea e pangia ana e taua mate i Te Whaiti. No te taautanga o te ra ka haere atu matou i reira ki Ruatahuna. No te ahiahi ka tae matau, ka moe. I te ata ka tae mai nga tangata kia kite i taku takuta, ka haere ia kia kite i nga turoro, ko ahau ka mahue iho i te whakawhaiti i a matau taonga mo te haere ki roto i tuawhenua.

Ka pai hoki to matou hoa a Taare Te Manihera, he tangata ngahau, he kaha hoki ona hoiho. Ko to matou kaainga i noho ai ko Te Whare Mihana o Te Perepetiriana i Ruatahuna, ko te kai tiaki ko Sister Annie, ka waru ona tau e noho ana i reira. Tu takawaenga ana to matou kaainga i waenganui o Omakoe, Oputao, Kakanui, Matatua, Te Uhiarae, me Tataheata, a no te ata o Te Mane ka timata ta matou mahi. Kanui te rongoa i te takuta a i kaha hoki ia ki te whakarato haere i aua rongoa ki te iwi nei. He nui nga mate puku i nga kaki, ko etahi katahi ano ka timata ake a ko etahi kua nunui rawa. Ko te whakamarama mai a te takuta nei mo te putake o taua mate, na te kore o tetahi mea e kia ana he "Iodine" i roto i te oncone. He nui hoki nga rongoa i mauria mai e ia mo taua mate.

He nui nga tangata i kite matou i Matatua. Ko Te Amo Kōkouri me ona hoa e noho huihui ana mo te 12.

I manaakitia paitia matou i tukua mai hoki nga tikanga katoa mo nga ahuatanga mate, ara nga tamariki o te kaainga.

I mahia hoki e te Takuta nei nga niho o nga tamariki. He nui nga tangata i mahia e ia. Kotahi te tamaiti e ngaua ana e te hakihaki.